

THANH NIÊN XUNG PHONG VIỆT NAM ĐƯỢC TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN VĂN ĐỆ*

Thanh niên xung phong (tập trung), là một tổ chức mới, là sáng tạo của cách mạng Việt Nam, thế giới chưa nước nào có. Vì chưa có tiền lệ nên ta phải vừa học, vừa làm, vừa rút kinh nghiệm để tự hoàn chỉnh mô hình tổ chức và hoàn thành nhiệm vụ lịch sử của mình. Suốt 58 năm qua, kể từ ngày thành lập 15-7-1950, ban đầu chỉ có 225 cán bộ, đội viên, trải qua 2 cuộc kháng chiến giải phóng dân tộc và hơn 20 năm xây dựng CNXH, lực lượng thanh niên xung phong đã tăng lên gần 30 vạn cán bộ, đội viên.

Lực lượng thanh niên xung phong (tập trung) luôn phát huy vai trò xung kích, đi đầu thực hiện mọi nhiệm vụ khó khăn gian khổ, hy sinh, có những công hiến xuất sắc, được Đảng, Nhà nước đánh giá cao, và phong tặng Huân chương Độc lập hạng Nhất, Huân chương Hồ Chí Minh và danh hiệu Anh hùng Lực lượng vũ trang nhân dân Việt Nam. Đó là vinh dự và là niềm tự hào không những của riêng cán bộ, đội viên thanh niên xung phong mà còn của gia đình họ và của nhân dân cả nước.

Thanh niên xung phong đạt được thành tích và vinh dự nói trên, trước hết là do có sự lãnh đạo của

*Tượng đài Thanh niên xung phong
tại Ngã ba Đông Lộc, Hà Tĩnh*

Đảng, của Chính phủ, sự phối hợp chặt chẽ của các cơ quan, các ngành hữu quan và sự cố gắng rèn luyện của toàn thể cán bộ, đội viên. Đặc biệt là thanh niên xung phong còn được Chủ tịch Hồ Chí Minh quan tâm, chỉ đạo kịp thời, diu dắt từng bước trưởng thành.

Kể từ ngày thành lập tổ chức thanh niên xung phong (tập trung) đầu tiên (15-7-1950) đến ngày Bắc

* Nguyên Bí thư Trung ương Đoàn, Trưởng ban Chỉ đạo Thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước Trung ương

đi xa (2-9-1969) là 19 năm, Người đã 21 lần đến thăm nói chuyện, viết thư khen, viết bài về thanh niên xung phong đăng báo *Nhân Dân*. Trong bản *Di chúc* (viết tháng 5-1968) Người căn dặn "các chiến sĩ trẻ tuổi trong các lực lượng vũ trang nhân dân và thanh niên xung phong đều đã được rèn luyện trong chiến đấu và đều tỏ ra dũng cảm. Đảng và Chính phủ lo đời sống vừa lựa chọn một số ưu tú nhất, cho các cháu ấy đi học thêm các ngành, các nghề, để đào tạo thành những cán bộ và công nhân có kỹ thuật giỏi, tư tưởng tốt, lập trường cách mạng vững chắc. Đó là đội quân chủ lực trong công cuộc xây dựng thắng lợi của chủ nghĩa xã hội ở nước ta"¹.

Nội dung các bài viết, các bài nói chuyện về thanh niên xung phong phản ánh rất rõ tư tưởng của Hồ Chí Minh đối với tổ chức và hoạt động của Thanh niên xung phong. Người đề cập nhiều vấn đề như vai trò lịch sử và nhiệm vụ quan trọng, to lớn nặng nề của Thanh niên xung phong; về công tác giáo dục chính trị tư tưởng, đạo đức cách mạng cho thanh niên xung phong; về tiêu chuẩn tuyển chọn cán bộ, đội viên thanh niên xung phong; về phương pháp vận động, tác phong công tác của cán bộ, đội viên thanh niên xung phong...

Những bài viết, lời nói của Người là cơ sở lý luận và thực tiễn, đã soi sáng cho các thế hệ cán bộ, đội viên thanh niên xung phong phát huy vai trò trách nhiệm, quyết tâm hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ nặng nề, vẻ vang mà Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tin cậy giao phó.

1. Thanh niên xung phong (tập trung) là một hình thức tổ chức có chất lượng cao, một sáng tạo của Việt Nam, rất thích hợp với đặc điểm hằng hái xung phong của tuổi trẻ. Tổ chức thanh niên xung phong (tập trung) gắn liền với yêu cầu nhiệm vụ khẩn trương cấp bách của cách mạng, tuy mục đích yêu

cầu nhiệm vụ giống nhau nhưng thời gian hoạt động, qui mô tổ chức... lại khác nhau. Thường thì sau khi hoàn thành một nhiệm vụ theo nhiệm kỳ hoặc hoàn thành xong một công trình, đội Thanh niên xung phong lại giải thể, khi cần thiết lại lập đội mới, do đó cán bộ, đội viên luôn luôn biến động. Tổ chức Thanh niên xung phong (tập trung) lại gắn liền với nhiều ngành sử dụng khác nhau như phục vụ ngành GTVT, phục vụ quân đội, phục vụ lâm nghiệp...

Sau một thời gian phục vụ, đội Thanh niên xung phong công tác đầu tiên phục vụ các chiến dịch, Chủ tịch Hồ Chí Minh đánh giá cao tinh thần hằng hái, xung phong, sự hy sinh dũng cảm, lao động chiến đấu xuất sắc của nhiều cán bộ, đội viên, nhưng Người nhận thấy còn nhiều khuyết, nhược điểm về tổ chức quản lý, tinh thần, tư tưởng của một số cán bộ, đội viên chưa đáp ứng được mong muốn yêu cầu của nhiệm vụ cách mạng. Người chưa hài lòng.

Sau thắng lợi vẻ vang của các chiến dịch Biên giới, Trung du... cục diện chiến tranh thay đổi, ta chuẩn bị tích cực cho chiến dịch lịch sử Điện Biên Phủ. Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng suốt nhận định, thắng lợi của cuộc chiến tranh đã đến gần, cuộc chiến đấu cuối cùng sẽ rất gay go, ác liệt. Người chủ trương phải có tổ chức Thanh niên xung phong mới, có chất lượng cao hơn thì mới đủ sức phục vụ chiến dịch và chuẩn bị một đội ngũ cán bộ, thanh niên đã qua rèn luyện, đủ tin cậy để đảm đương nhiệm vụ sau khi kháng chiến thắng lợi. Trong một bài báo ký bút danh CB, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: "Kháng chiến càng tiến tới, công việc ngày càng nhiều, chúng ta cần cùng cố và phát triển Đội thanh niên xung phong để đảm bảo thêm công việc kháng chiến và đào tạo cán bộ sau này"². Người giao cho đồng chí Vũ Kỳ đứng ra thành lập một đội thanh niên xung phong. Theo Người, "... Nhiệm vụ của Đội thanh niên xung

phong là xung phong mọi việc bất kỳ việc khó dễ và phục vụ đến kháng chiến thành công. Đó là nhiệm vụ rất vẻ vang của thanh niên³.

Về điều kiện vào đội, tất cả những nam thanh niên khỏe mạnh, thành phần lý lịch tốt, tự nguyện tự giác phục vụ đến ngày kháng chiến thành công và phải công nhận nội quy của Đội; phải được Đoàn Thanh niên xét đề nghị mới được công nhận vào đội. Đội Thanh niên xung phong cần giáo dục cho thanh niên tinh thần quyết tâm xung phong mọi việc, rèn luyện thành thanh niên gương mẫu, những chiến sĩ thi đua để trở thành những cán bộ tốt sau này cho Đảng và Chính phủ.

Ngày 26-3-1953, Đội Thanh niên xung phong (tập trung) mới được thành lập, được đặt tên là Đoàn Thanh niên xung phong Trung ương, ký hiệu XP, gồm 261 cán bộ, đội viên. Đoàn Thanh niên xung phong Trung ương được xây dựng và hoạt động đúng như Người mong muốn. Bác rất vui, viết bài nhan đề: "Đoàn thanh niên xung phong", mở đầu bài báo Bác viết: "Nhờ sự lựa chọn cẩn thận và giáo dục chu đáo, lại được Đảng săn sóc cho nên Đoàn Thanh niên xung phong tuy mới xây dựng nhưng đã có thành tích khá"⁴.

Người chủ trương lấy Đoàn thanh niên xung phong Trung ương làm mẫu. Người giao trách nhiệm cho đồng chí Nguyễn Văn Trân (ùy viên cung cấp của mặt trận Điện Biên Phủ), chủ trì cuộc họp giữa Đoàn Thanh niên xung phong Trung ương, Đội thanh niên xung phong công tác Trung ương và một đơn vị của Nha Giao thông để thống nhất một tổ chức Thanh niên xung phong thống nhất để xây dựng tổ chức. Tiến hành lựa chọn một số cán bộ, đội viên của các tổ chức Thanh niên xung phong khác đủ tiêu chuẩn sáp nhập vào Đoàn Thanh niên xung phong Trung ương, do đồng chí Vũ Kỳ làm đoàn

trưởng, còn lại hoặc chuyển ngành sang làm cán bộ công nhân của Nha giao thông, hoặc giải ngũ về địa phương coi như đã hoàn thành nhiệm vụ.

Đoàn Thanh niên xung phong Trung ương phát triển lên đến 1 vạn cán bộ, đội viên, đã chiến đấu dũng cảm, không quản gian khổ, hy sinh để phục vụ chiến dịch lịch sử Điện Biên Phủ, được Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đại tướng Võ Nguyên Giáp khen ngợi.

2. Thanh niên xung phong là mũi nhọn xung kích trong phong trào cách mạng của thanh niên

Hồ Chí Minh đã khẳng định vai trò, nhiệm vụ lịch sử hết sức quan trọng của Thanh niên xung phong và mối quan hệ giữa tổ chức Thanh niên xung phong với Đoàn Thanh niên cứu quốc và mặt trận rộng rãi của phong trào thanh niên Việt Nam.

Trong bài viết "Đội thanh niên xung phong" đăng trên báo *Nhân Dân*, số 147, từ ngày 11 đến 15-11-1953), Người viết: "Ở nước ta từ Cách mạng tháng Tám thành công đến nay, thanh niên đã tích cực tham gia mọi mặt công tác, từ tăng gia sản xuất ở hậu phương đến xung phong chiến đấu ở ngoài mặt trận. Ngoài hai tổ chức là Thanh niên cứu quốc và Đoàn thanh niên Việt Nam, ta lại có đội thanh niên xung phong. Các đội đã có những thành tích về phục vụ chiến dịch và công tác cầu đường".

Cách mạng nước ta có thêm một hình thức tổ chức mới, gồm những thanh niên hăng hái xung phong, là mũi nhọn xung kích đảm đương mọi nhiệm vụ khó khăn gian khổ. Với phong trào thi đua thực hiện khẩu hiệu "Đâu cần Thanh niên xung phong có, đâu khó có Thanh niên xung phong", phong trào cách mạng của thanh niên Việt Nam được tiếp thêm sức sống mới. Trong hai cuộc kháng chiến thần thánh giải phóng dân tộc cũng như trong thời kỳ hòa bình xây dựng đất nước và bảo vệ Tổ quốc, tổ chức và lực lượng Thanh niên xung phong luôn đóng vai trò là mũi nhọn xung kích

của phong trào thanh niên. Trong phong trào "Ba sẵn sàng" ở miền Bắc và phong trào "Năm xung phong" ở miền Nam thời kỳ kháng chiến phong Mỹ, ta có thêm những hình thức tổ chức thanh niên xung phong mới, đã thu hút 16 vạn thanh niên xung phong miền Bắc, 3 vạn thanh niên xung phong giải phóng miền Nam, làm cho phong trào cách mạng của thanh niên cả nước sôi động hơn.

Sức cuốn hút thanh niên của ngọn cờ thanh niên xung phong thật mạnh mẽ. Cùng với tổ chức Thanh niên xung phong (tập trung), ngay trong thời kỳ kháng chiến chống Pháp, nhiều địa phương xuất phát từ yêu cầu cách mạng và nguyện vọng thiết tha chính đáng của quần chúng thanh niên đã tự thành lập các đội Thanh niên xung phong cấp huyện, cấp cơ sở để phát huy vai trò xung kích của thanh niên giải quyết những vấn đề cấp bách của địa phương mình. "Phong trào Thanh niên xung phong tình nguyện vượt mức kế hoạch 5 năm lần thứ nhất", "Phong trào Thanh niên tình nguyện tháng Tám Thủ đô" huy động hàng vạn thanh niên, sinh viên, học sinh các khu phố của Thủ đô Hà Nội tham gia xây dựng kinh tế, phát triển văn hóa miền núi. Đặc biệt trong những năm gần đây, "Phong trào tình nguyện" của thanh niên cả nước được đẩy lên sôi nổi, thu hút hàng triệu nam nữ thanh niên trong cả nước xung phong, tình nguyện đảm nhận bất cứ nhiệm vụ gì với thời gian từ một vài ngày đến vài tháng...

Tất cả những hoạt động sôi nổi thiết thực đó bắt nguồn từ tinh thần và sức hút của ngọn cờ thanh niên xung phong, đó là sự phát triển sáng tạo, là sức sống mới của tư tưởng Hồ Chí Minh về thanh niên.

3. *Thanh niên xung phong là một trường học lớn và tốt*

Đi đôi với việc phát huy vai trò xung kích cách mạng của thanh niên xung phong, Hồ Chí Minh hết sức quan tâm đến công tác giáo dục chính trị, tư

trường cho cán bộ, đội viên. Giáo dục có nhiều biện pháp, nhiều cách, nhưng Người coi trọng nhất là giáo dục thông qua thực tế đấu tranh cách mạng.

Sau khi Đội Thanh niên xung phong đầu tiên thành lập và hoạt động được 8 tháng, trong một dịp đi kiểm tra công tác tại tỉnh Bắc Cạn, Người ghé thăm liên phân đội Thanh niên xung phong 312, đang làm nhiệm vụ tại cầu Nà Cù, xã Cẩm Giang, huyện Bạch Thông, tỉnh Bắc Cạn. Tại đây sau khi nói chuyện, thăm hỏi sức khỏe và đời sống, công việc học tập của cán bộ, đội viên, Người đã tặng Thanh niên xung phong 4 câu thơ:

*"Không có việc gì khó
Chỉ sợ lòng không bền
Đào núi và lấp biển
Quyết chí ắt làm nên"*

Nội dung 4 câu thơ của Chủ tịch Hồ Chí Minh vừa là phương hướng phấn đấu, học tập vươn lên của tuổi trẻ, vừa là rèn luyện tinh thần, ý chí quyết tâm vượt mọi khó khăn gian khổ để hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ, không chỉ đối với Thanh niên xung phong mà còn là phương châm phấn đấu rèn luyện của các thế hệ thanh niên cả nước.

Để giáo dục, rèn luyện Thanh niên xung phong trở thành người cán bộ tốt cho cách mạng, ngày 26-4-1954, Bác đã viết bài *"Những trường học lớn và tốt"*, đăng báo *Nhân Dân*, khẳng định đội thanh niên xung phong cũng là trường học lớn và tốt. Mở đầu, Bác viết: "Để kháng chiến thắng lợi, kiến quốc thành công, ta cần một số cán bộ thật nhiều và thật tốt toàn tâm toàn lực phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân". Người nêu rõ, được vào Đội Thanh niên, được rèn luyện tinh thần: quyết tâm, gan dạ, không sợ khó, không sợ khổ; được tính tổ chức, tính kỷ luật; được phê bình, tự phê bình nên phát huy được mặt tốt, gạt bỏ mặt xấu, tư tưởng, lập trường thêm vững vàng.

Cuối cùng Bác kết luận: "Những trường ấy, vừa huấn luyện vừa thử thách cán bộ. Nếu ai không chịu nổi thử thách trước sự kiểm tra nghiêm khắc và công bằng của quần chúng, thì người ấy chỉ có thể tự trách mình. Nếu thắng lợi trong cuộc thử thách, thì chắc chắn sẽ thành người cán bộ tốt cần cho kháng chiến thắng lợi, kiến quốc thành công"⁶.

Thấm nhuần và thực hiện nghiêm túc lời dạy của Người, hàng vạn cán bộ, đội viên thanh niên xung phong các thời kỳ, trong thời gian làm nghĩa vụ đã tích cực công tác, học tập, rèn luyện chuẩn bị cho mình hành trang cần thiết để khi xuất ngũ, tiếp tục phát huy truyền thống quý báu của thanh niên xung phong trên mọi lĩnh vực đời sống xã hội.

Chi tính trong số 7 vạn thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước của nhiệm kỳ I (1965 - 1968), lúc mới đi trình độ văn hóa thấp, số mù chữ chiếm tỉ lệ 50% thì đến khi hoàn thành nhiệm vụ, đã chỉ còn 2%; tốt nghiệp cấp II từ 40% lên 60%, tốt nghiệp lớp 7 từ 5% lên 38%. Tỉ lệ đảng viên nâng từ 3,1% lên 14%, đoàn viên từ 53,3% lên 90%.

Sau khi hết nghĩa vụ 3 năm, cán bộ, đội viên thanh niên xung phong chuyển ngành sang quân đội 14.933 người; chuyển đi học các trường 11.536 người, trong đó 650 người học ở nước ngoài; chuyển làm cán bộ, công nhân các cơ quan, xí nghiệp 8.571 người; chuyên và ngành GTVT 4.724 người. Số còn lại trở về địa phương⁷.

Từ những kết quả ban đầu đó, một số cán bộ, đội viên Thanh niên xung phong đã tiếp tục học tập rèn luyện mình trở thành cán bộ chính trị, nhà khoa học kĩ thuật, cán bộ quản lý kinh tế... đã và đang được Đảng, Nhà nước, nhân dân tin nhiệm giao cho những trọng trách lớn trong các cơ quan Đảng, Nhà nước, các ngành Trung ương và địa phương trong cả nước.

4. Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ coi trọng những vấn đề lớn, có tầm chiến lược, mà còn quan tâm đến cả những vấn đề nhỏ nhưng có tác dụng giáo dục, động viên rất lớn. Đối với cán bộ, đội viên thanh niên xung phong, nhất là các cháu gái, Người luôn thể hiện sự yêu thương, chăm sóc chu đáo với tấm lòng như người cha, người ông. Đội Thanh niên xung phong công tác Trung ương đầu tiên có cả trai và gái. Sau lần gặp Liên đội Thanh niên xung phong 312 ở cầu Nà Cù, Người rất thương các cháu gái phải xông pha nơi bom đạn, dầm mưa giải nắng lặn lội trên mọi nẻo đường, nên khi thành lập Đoàn Thanh niên xung phong Trung ương, chuẩn bị cho chiến dịch Điện Biên Phủ, Người chủ trương chỉ tuyển dụng các cháu trai. Đến khi chống chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ trên miền Bắc, cần hàng chục vạn thanh niên xung phong, lúc bấy giờ hầu hết nam thanh niên phải ưu tiên cho quân đội cho nên phải tuyển cả nữ thanh niên, Người đắn đo, suy nghĩ rất nhiều. Ngay sau khi có chủ trương tuyển Thanh niên xung phong (vào ngày 21-6-1965), ngày 12-7-1965 Người đã gọi Ban Bí thư Trung ương Đoàn lên gặp. Tồi lúc đó là Bí thư Trung ương Đoàn, kiêm Trưởng Ban chỉ đạo Thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước Trung ương, vinh dự được lên gặp, trực tiếp báo cáo và nghe lời Người căn dặn. Sau khi hỏi thăm công việc chuẩn bị thành lập các Đội Thanh niên xung phong tham gia đợt đầu là 5 vạn của 12 tỉnh thành, Người hỏi nhiều về những vấn đề liên quan đến các cháu gái như: trong thanh niên xung phong có một nửa là gái, các chú quản lý giáo dục thế nào để đảm bảo quan hệ lành mạnh? Chế độ, chính sách trang cấp cho các cháu gái có gì khác các cháu trai? Người còn dặn: các chú phải giáo dục mối quan hệ lành mạnh cho các cháu trai nhưng cũng phải giáo dục

lòng tự trọng, biết giữ mình cho các cháu gái, kiên quyết đấu tranh với các quan hệ không lành mạnh. Người còn nhắc nhở rằng: công việc đảm bảo giao thông, chiến đấu với bom đạn giặc là hết sức nặng nề, vất vả, không nên phân công các cháu gái những công việc quá nặng nề hoặc phải ngâm mình dưới nước sâu sẽ ảnh hưởng đến sức khỏe và hạnh phúc, tương lai của các cháu.

Đúng như nhiều điều mà Người băn khoăn, lo lắng, các đơn vị, địa phương phản ánh về còn có thiếu sót trong chế độ chính sách, còn khuyết điểm trong sự chuẩn bị như: các cháu gái không nhận áo trấn thủ 3 lỗ như con trai, không đồng ý để bác sĩ nam khám bệnh cho con gái, đề nghị phải được phát thêm cho con gái xà phòng, vải màn, xô chậu... vệ sinh phụ nữ.

Tất cả chúng tôi đã rút ra được bài học phải đi sâu đi sát đặc điểm yêu cầu thiết thực, chính đáng của quần chúng. Người bận dù trăm công ngàn việc mà vẫn quan tâm đến những việc cụ thể như vậy khiến chúng tôi rất ân hận và xấu hổ nên phải quyết tâm sửa chữa khuyết điểm.

Hồ Chí Minh còn là tấm gương sáng về phương pháp động viên giáo dục quần chúng rất tế nhị, thiết thực mà hiệu quả. Sau ngày giải phóng Thủ đô, trong công tác vận động thanh niên vùng mới giải phóng tham gia lao động như dọn dẹp vệ sinh, nạo vét ven hồ, xây sửa công viên, sửa chữa cầu đường... có nhiều thanh niên còn ảnh hưởng của tư tưởng chế độ cũ, coi khinh lao động, xấu hổ khi phải đi làm lao động chân tay nên lấy giấy bỏ cuộc xềng, bỏ chôi lại, làm xong vứt dụng cụ đi. Trong khi đó, một số thanh niên tham gia Đội Thanh niên xung phong Thủ đô đi khôi phục đường sắt lại có thành tích xuất sắc. Nhân đó, Người đã viết bài "Đội Thanh niên xung phong Thủ đô", đăng trên báo *Nhân dân*, khen ngợi và động viên thanh niên Thủ đô. Người viết: "Người ta

thường cho rằng thanh niên ở các thành thị, nhất là ở Hà Nội chỉ ham trau chuốt, thích chơi bời, ít hoạt động. Có một ít thanh niên như thế thật. Nhưng khi được tổ chức, giáo dục và lãnh đạo thì thanh niên rất hăng hái hoạt động"⁸. Sau khi điếm lại hoạt động của thanh niên Thủ đô trong Cách mạng tháng Tám, trong kháng chiến bảo vệ Thủ đô, Người kết luận: "Ngày nay, Đội Thanh niên xung phong Thủ đô là một tập thể lao động gương mẫu trên công trường đường sắt Vĩnh Phúc trong đợt thi đua vừa qua (8-4 đến 23-4-1955), họ đã thu được nhiều thành tích... Họ còn giúp đồng bào địa phương gánh nước tưới ruộng, làm vệ sinh và những công việc khác. Thế là Đội Thanh niên xung phong đã đưa lại vinh dự cho thanh niên Thủ đô"⁹.

Sau khi có bài báo của Người, các tầng lớp thanh niên Thủ đô trao tay nhau đọc và rất tự hào phấn khởi, tự nguyện xung phong, hăng hái tham gia lao động, làm đường Thanh Niên, xây dựng hồ Bảy Mẫu, công viên Thống Nhất (Bản thân tôi, khi đó là Phó Bí thư Thành đoàn Thanh niên Hà Nội cùng nhiều cán bộ khác được học ở Người và thẩm thía bài học về cách động viên, giáo dục thanh niên).

Năm 1963, trong kế hoạch 5 năm, Đảng và Chính phủ quyết định khẩn trương xây dựng lại tuyến đường sắt Thanh Hóa - Nghệ An. Vì nhiệm vụ quan trọng, khẩn trương, cấp bách nên Đảng, Chính phủ và Chủ tịch Hồ Chí Minh giao cho Trung ương Đoàn Thanh niên lao động đảm nhận công trình mang tên "Công trình đường sắt thanh niên". Thanh niên xung phong hai tỉnh Thanh Hóa và Nghệ An là lực lượng đảm nhận nhiệm vụ. Để động viên thanh niên xung phong hai tỉnh hăng hái thi đua hoàn thành nhiệm vụ đúng thời hạn, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết thư gửi các cháu đoàn viên thanh niên ở công trường, trong thư có đoạn viết: "Các cháu đã xung phong tình nguyện làm

việc đó, thế là các cháu làm đúng khẩu hiệu "Đầu Đảng cần, thanh niên có; việc gì khó có thanh niên"¹⁰.

Sau khi khen ngợi thanh niên, Người dặn dò các cháu những điều cần thiết và tặng lá cờ thi đua của Bác làm giải thưởng luân lưu (cứ 3 tháng lần dựa theo tiêu chuẩn thi đua chấm điểm, nếu thanh niên tỉnh nào thắng, sẽ được ghi tên lên lá cờ; khi hoàn thành công trình, thanh niên tỉnh nào được ghi tên nhiều thì thanh niên tỉnh đó thắng, được nhận cờ thi đua của Bác).

Cuộc thi đua của hai tỉnh sôi nổi, liên tục đem đến kết quả là công trình hoàn thành trước thời hạn với thành tích năng suất cao, chất lượng tốt.

Đầu năm 1969, cuộc chiến tranh phá hoại miền Bắc vô cùng ác liệt, giặc Mỹ xâm lược tập trung đánh phá vào các trọng điểm trong đó có cầu Cẩm thuộc tỉnh Nghệ An. Cầu Cẩm nằm trên tuyến đường 1A, giữa cánh đồng trồng trái nơi tiếp giáp đường bộ, đường sắt và đường thủy.

Vào thời điểm này, sức khỏe của Người đã yếu, sau khi đọc báo, nghe đài, biết được có Đội Thanh niên xung phong số 333 thuộc tỉnh Nghệ An, phần đông là các cháu gái, đang làm nhiệm vụ tại Cầu Cẩm, đã chiến đấu hy sinh vô cùng dũng cảm, bám chắc trọng điểm trong một thời gian dài. Ngày 27-1-1969, Bác viết thư gửi cho Đội: "Suốt 4 năm nay, đội thanh niên xung phong số 333 nhận nhiệm vụ làm đường, sửa cầu ở một nơi địch thường đánh phá ác liệt, có nhiều khó khăn gian khổ.

Đội gồm phần lớn là các cháu gái, đã dũng cảm chiến đấu, tích cực lao động, có nhiều sáng kiến cải tiến kỹ thuật, đảm bảo cầu đường được thông suốt luôn...

Bác rất vui lòng khen ngợi các cháu.

Bác cũng khen ngợi tất cả các cháu thanh niên xung phong đang hằng hái thi đua công tác ở các nơi khác trên đất nước ta. Bác cũng gắn lời khen ngợi và

cảm ơn đồng bào và cán bộ địa phương đã thương yêu, giúp đỡ các cháu...

Bác mong các cháu mạnh khỏe và vui vẻ lập nhiều thành tích mới"¹¹.

Thật không ngờ, đây là lá thư và lời căn dặn cuối cùng của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với thanh niên xung phong.

Đối với tổ chức Thanh niên xung phong (tập trung), tuy thời gian lịch sử không dài, nhưng đã nhận được sự qua tâm diu dặt đặc biệt của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Những lời dạy bảo ân cần của Người về tổ chức và hoạt động của thanh niên xung phong là di sản quý báu mà Người đã để lại cho các thế hệ thanh niên Việt Nam.

Việc nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh, học tập và làm theo tấm gương sáng của Người, vận dụng sáng tạo vào công việc hàng ngày là thước đo tinh thần cách mạng, về sự phấn đấu, rèn luyện của mọi cán bộ, đảng viên của đoàn viên, thanh niên ở tất cả mọi cấp, mọi ngành, từ trung ương đến cơ sở. Chúng ta quyết tâm đi theo con đường Hồ Chí Minh đã chọn, xây dựng nước Việt Nam thành một nước độc lập, hòa bình, dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh từng bước tiến lên xã hội chủ nghĩa.

1. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, CTQG, H, 2000, T.12, tr.504
2, 3, 5, 6, 8, 9. Sdd, T.7, tr. 162, 162, 270, 270, 552, 552-553

4. *Báo Nhân Dân*, số 192, từ ngày 7-9, tháng 6-1954

7. *Trích báo cáo số 239HC ngày 26-3-1970 của Thủ tướng Chính phủ gửi Ủy ban thường vụ Quốc hội đề nghị tặng Huân chương Độc lập Hạng Nhất cho lực lượng TNXP chống Mỹ cứu nước nhiệm kỳ I*

10. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, CTQG, H, 2000, T.11, tr.57

11. Sdd, T.12, tr.434-435.